

Slovo k povzbuzení na pondělí 8. února 2021, sv. Josefíny Bakhity, panny
Biblická čtení: Gn 1,1-19; Ž 104; Mk 6,53-56

Milé sestry, milí bratři,

po čtyřech týdnech, kdy jsme ve všedních dnech naslouchali Listu Židům, dnes poprvé – co do letošní bohoslužebné četby biblických textů – otevíráme první knihu celého Písma svatého, První knihu Mojžíšovu, knihu Genesis neboli knihu „Zrodu“ (řecké názvy Pěti knih Mojžíšových se vztahují k jejich obsahu, zatímco hebrejské jsou podle prvních slov). Její četba nás bude, dá-li Bůh, provázet až do úterka před Popeleční středou, tedy nějakých osm následujících všedních dnů. Budeme tak denně naslouchat biblickým pradějínám, konkrétně od stvoření světa až do začátku potopy, kdy naši četbu na pokračování ukončí začátek svatopostní doby.

Již mnohokrát bylo řečeno, že prvních jedenáct kapitol knihy Genesis jsou především obrazná vyprávění o stvoření světa a člověka, o prvotním hříchu a jeho postupném rozšíření, o Kainovi a Ábelovi, o potopě a Noemovi a nakonec o stavbě babylónské věže. Jde sice především o obrazy, nicméně o obrazy pravdivé, Bohem inspirované, za kterými navíc skutečné dějiny jsou, počátek světa a pradějiny člověka. Prvních jedenáct kapitol pochopitelně nepředstavuje učebnici paleontologie ani geologie ani astronomie či něčeho podobného, ale chce nám jako Boží slovo říci, že za počátkem světa opravdu stojí Bůh, ten mu dal bytí a v bytí jej udržuje, že celé stvoření tak pochází od Boha, a proto je dobré. Chce nám říci, co to znamená, že člověk je vrcholem stvoření, odkud se bere mravní zlo, porušenost lidské přirozenosti, že z hříchu člověka. Ale že přesto se Bůh od svého stvoření neodvrací, hned na začátku, po hříchu dává zaslíbení záchrany.

Ode dneška do čtvrtka budeme naslouchat prvním dvěma kapitolám, dvěma překrásným biblickým zprávám o stvoření světa a člověka. První z nich, rozvíjející obraz šesti dnů stvoření a jednoho dne odpočinku, je mladší, sepsaná byla patrně někdy v šestém, pátém století před Kristem. Zatímco ta v kapitole druhé, začínající stvořením člověka a pak pokračující dotvořením celého světa naopak starší, sepsaná možná již někdy ve druhé polovině století desátého před Kristem.

My dnes máme před sebou tedy první část první zprávy, první čtyři stvořitelství dny.

Celé toto vyprávění a tím vlastně i celé (biblické) dějiny začínají krásnou preambulí «na počátku stvořil Bůh nebe a zemi» (ta ostatně dala také židovské jméno knize Genesis, *Berešit*, „Na počátku“). Již z této preambule má být každému od samého počátku zřejmé, jak to se stvořením je: Celé je od Boha, Bůh je stvořil ze sebe samého, krom Boha na počátku nebylo nic, stvoření není z ničeho jiného než z Boha samotného a je to zase Bůh, který je v bytí udržuje (jak vystihuje slavná teologická formulace *creatio ex nihilo*, „stvoření z ničeho“). Bohem je tak stvořen jak svět neviditelný, tak i viditelný, svět nehmotný i hmotný, kosmos i země. To vše je «nebe a země». Chaos «propastné hlubiny» je povolán k Božímu řádu, je uspořádán Bohem, tím vzniká a začíná bytí. Na počátku všeho je Boží Duch, Boží síla, Boží nekonečná energie.

Pak nastává první stvořitelství den, kdy je odděleno světlo do tmy, den od noci. Jsou tak stvořeny dva předpoklady veškerého stvořeného bytí: Světlo a čas.

Druhý a třetí den jsou stvořeny základní elementy světa: Obloha, dvoje vody a země, která je pak připravena pro stvoření života tím, že se zazelená veškerým rostlinstvem. Podle biblické představy byly stvořeny skutečně dvoje vody a země jako deska plovoucí na těch spodních, nad ní se klene obloha držící vody vrchní. Spodní vody svlažují zemi jako prameny, které otvory v desce vyvěrají, vrchní jako déšť, který zase skrze otvory v klenbě občas skrápí zemi. Flóra dle biblické představy není živá ve vlastním slova smyslu, nemá v sobě «dech života» jako ostatní pohybující se tvorové (stvoření pátého a šestého dne), nehemží se, nýbrž je

jakousi živou součástí země, ze které jen vyrůstá. Proto «země vydala zeleň», proto je zeleň stvořena již třetího dne.

Čtvrtý den jsou stvořeny «svítilny na nebeské obloze». Bůh stvořil «jednu větší, aby vládla dni, a jednu menší, aby vládla noci, a hvězdy». Tím je jednou provždy řečeno, že různé veliká světla ne nebeské klenbě nejsou hvězdami vzdálených bohů, ale jen stvořenými lampami, celý kosmos je totiž jen stvořen, není ani božský ani démonický, je stvořený. A je také řečeno, že čas se díky střídání světla a tmy stane počítatelným, určí «údobí, dny a roky», v nichž má být chválen Hospodin (proto židovský náboženský kalendář bude jakousi kombinací solárního a lunárního).

To vše je od samého počátku tvořeno Slovem, «Bůh řekl... a stalo se tak». Nad vším se vznášel, před vším se vanul navíc Boží dech (v hebrejštině je *ruah* ženského rodu, je „ženským projevem“ Hospodina). U všeho «Bůh viděl, že je to dobré». Celý svět – a to zatím máme před sebou jen jeho základní elementy, hmotu a flóru – je dobrý, je vytvořen Slovem a obdařen energií Ducha, Bohu není tak zcela nepodobný, a tak je o Bohu také svědčící, jeho přítomnost opěvující. Svět sám o sobě nemůže být proto zlý, ani hmota není zlá, nic z toho nemá sílu nás od Boha odvést, pokud my sami si to neučiníme bohem, pokud se nenecháme svěst ďáblem (jak budeme číst ve třetí kapitole knihy Genesis).

O tom všem můžeme rozjímat...

Dnešní evangelijní úryvek končí krásnou větou: «A všichni, kdo se ho (Krista) dotkli, byli uzdraveni». Samozřejmě, že Pána Ježíše se můžeme dotknout především v jeho eminentních přítomnostech v křesťanství. Ale nějak pozvání se ho dotknout musí platit i o jeho ostatních přítomnostech, ve stvořeném světě, v jeho řádu, v jeho hmotě i v celé flóře (zůstaneme-li jen u našich prvních čtyřech stvořitelských dnů).

Například, když nás velkolepost řádu světa uchvátí, když jsme zasažení krásou už samotné hmoty a jejích tvarů, natož krásou veškerého rostlinstva. Je proto dobré i takovému uchvácení stvořením, jeho velikostí a roztodivnou krásou dát prostor, třeba pokorným a tichým rozjímáním...

A pokud by někomu nestačily podněty k rozjímání z prvního čtení, necht' si vyhledá životopis dnešní podivuhodné světice, svaté Josefíny Bakhity (1869-1947), černošské dívky ze Súdánu, v raném dětství unesené do otroctví a následně tak týrané, že ani nevěděla, odkud vlastně pocházela a kdo byli její rodiče. Díky dobrotě svých nových křesťanských patronů se stala svobodnou, následně sama křesťankou a nakonec i řeholní sestrou.

I právě proto, že si pamatovala krutost, kterou v dětství sama musela zakusit, stala se o to laskavější ke všem, a to v nelehkých dobách obou světových válek, že všichni dodnes žasnou nad její neuvěřitelnou dobrotou...